

SCI-CONF.COM.UA

PROGRESSIVE RESEARCH IN THE MODERN WORLD

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 25-27, 2023**

**BOSTON
2023**

PROGRESSIVE RESEARCH IN THE MODERN WORLD

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

Boston, USA

25-27 May 2023

Boston, USA

2023

УДК 608

НОУ-ХАУ: СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ, ПРИКЛАДИ СВІТОВОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ

Безпалько Олена Вікторівна,

к.е.н, доцент,

Ластовецька Ольга Вячеславівна,

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,

ОПП «Менеджмент персоналу»,

Національний університет харчових технологій

м. Київ, Україна

Анотація: визначено сутність терміну «ноу-хау», історичні витoki його походження, систематизовано ноу-хау за категоріями, наведено приклади світового та вітчизняного досвіду застосування новаторських технологій і рішень в різних галузях та підкреслено виключну роль ноу-хау для розвитку підприємств.

Ключові слова: ноу-хау, інтелектуальна та творча діяльність людини, приклади ноу-хау.

В інформаційному суспільстві результати інтелектуальної та творчої діяльності людини мають особливе значення. Термін «ноу-хау» походить від англійського вислову «know how» та у перекладі українською мовою означає «знаю як це зробити». Прийнято вважати, що термін «know how» вперше з'явився у юридичній практиці в США у рішенні по судовій справі «Дізенд проти Брауна» 1916 року. Він був необхідний для того, щоб якимось чином позначити права людини виконувати будь-яку роботу і мати всі можливості для захисту свого права.

У багатьох країнах світу термін «ноу-хау» законодавчо не закріплений, проте саме поняття сьогодні широко вживане і стало загальноприйнятим у різних сферах діяльності людини. В Україні також на сьогоднішній день немає окремого нормативно-правового документа, який регулював би правові

відносини стосовно ноу-хау, як об'єкта інтелектуальної власності. З 1991 р. термін «ноу-хау» вживався у понад 270 нормативних вітчизняних актах, проте його визначення присутнє лише в декількох з них. Так у Податковому кодексі України ноу-хау визначено як інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду [1]. У Законі України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», наведено, що ноу-хау – технічна, організаційна або комерційна інформація, що отримана завдяки досвіду та випробуванням технології та її складових, яка: не є загальновідомою або легкодоступною; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва контрактних товарів, технологічного процесу і /або надання послуг; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можна було перевірити її відповідність критеріям незагальновідомості і істотності [2].

Ноу-хау можна умовно розподілити на такі категорії:

- технологічні, тобто нові технології, що дозволяють покращити ефективність процесів або розробити нові продукти;
- маркетингові: (унікальні стратегії маркетингу, що дозволяють привернути увагу клієнтів та побудувати успішну брендову стратегію);
- фінансові (знання пов'язані з управлінням фінансами та фінансовими ресурсами);
- управлінські (ефективні структури та методи управління, простих і надійних структурних зв'язках як по вертикалі, так і по горизонталі, у чіткому розподілі обов'язків та їхнього змісту);
- комерційні (знання та досвід в області реалізації продукції, дані щодо кон'юнктури ринку, про найбільш досвічених та авторитетних фірм-посередників, збутових фірм у країнах збуту продукції, доцільні форми реалізації продукції, організації її реклами тощо).

Тематика ноу-хау є актуальною як для зарубіжних, так і для вітчизняних підприємств, оскільки стосується їх інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Проаналізувавши різноманітні джерела інформації (офіційні сайти підприємств, відеоматеріали мережі Інтернет тощо) було

виділено кілька цікавих прикладів ноу-хау в різних галузях діяльності людини.

Приклади зарубіжного досвіду:

✓ Компанія «Coca Cola», а саме секрет інгредієнта, який називається 7-X, який і є основою для виготовлення відомого папою. Незважаючи на те, що він поставляється в усьому світі на підприємства, які виготовляють цей напій, спроби розгадати його досі є безуспішними, навіть із застосуванням сучасних методів аналізу, включаючи хроматографію і інфрачервону спектрометрію.

✓ Особлива приправа компанії KFS з 11 трав і спецій для маринування курки та сама технологія приготування курятини в сковороді - час приготування зменшився з 30 до 15 хвилин. Цей рецепт з підписом Сандерса розташований в сейфі в штаб-квартирі KFC [3].

✓ Компанія Hikvision, яка представила інтелектуальну систему для парковки. Функціонує система за допомогою спеціального програмного забезпечення та автоматизованих роботів [4].

✓ Технології автономного водіння від компанії Waymo (дочірня компанія Alphabet, материнської компанії Google). Waymo розробила складну систему автономного водіння, включаючи сенсори, штучний інтелект та машинне навчання. Цей досвід є одним з провідних у світі в галузі автономних транспортних засобів.

✓ Компанія Google, яка розробила складний алгоритм пошуку, який враховує багато факторів, щоб забезпечити користувачам найбільш актуальні результати.

✓ Модель окулярів Zungle Panther, які дозволяють слухати музику без використання навушників за допомогою вбудованої технології, яка дозволяє передавати звук через кістки черепа до вуха.

✓ Компанія Tesla розробила інноваційні технології батарей для зберігання енергії та сонячних панелей. Ці технології дозволяють використовувати відновлювану енергію для житлових будинків та комерційних об'єктів.

✓ Компанія SpaceX, яка вивела на новий рівень технологію

ракетобудування, створивши відновлювані ракети, які можуть повертатися на Землю після запуску. Це «ноу-хау» зменшує витрати на космічні місії і відкриває нові перспективи для космічної індустрії.

Українські компанії також активно працюють над створенням та впровадженням новаторських технологій і рішень.

Приклади вітчизняного досвіду:

✓ IT-розробки від компанії SoftServe. В компанії розробляються інноваційні рішення в галузі штучного інтелекту, блокчейну, хмарних технологій та інших сфер, що допомагають підприємствам удосконалювати свої процеси та послуги.

✓ Медичні інновації від Національного інституту раку в Україні – це дослідження та розробки в галузі онкології. Вони впроваджують нові методи діагностики, лікування та попередження раку.

✓ Компанія DevoHome з виробництва луб'яних виробів – українське ноу хау – вироблення хутра з конопель.

✓ Агротехнології від компанії AgroGeneration. Компанія використовує сучасні агротехнології для поліпшення вирощування сільськогосподарських культур. Компанія застосовують нові методи ґрунтоутримування, внесення добрив та управління ресурсами для підвищення врожайності.

✓ Рукавичка EnableTalk, яка призначена для перекладу мови жестів у слова. Пристрій для людей з обмеженими можливостями слуху та мовлення, який розробили українські студенти. Вона виглядає як дві рукавички, оснащені датчиками, які відстежують положення рук і передають дані на мобільний пристрій.

✓ Український архітектор Олег Волосовський, який спільно з виробником меблів Сергієм Дзюбаком розробили ноу хау для вимушених переселенців, а саме модульні будинки та спеціальні меблі для них [5].

Отже, як правило, під «ноу-хау» розуміють секретні, не запатентовані технологічні знання і процеси, практичний досвід, включаючи методи, способи і навички, необхідні для проектування, розрахунків, будівництва і виробництва

будь-яких виробів, наукових досліджень і розробок; склади і рецепти матеріалів, речовин, сплавів і т. п.; методи і способи лікування; методи і способи видобутку корисних копалин; специфікації, формули і рецептура; документація, схеми організації виробництва, досвід в області дизайну, маркетингу, керування, економіки і фінансів та інша недоступна широкій громадськості інформація. Тобто це унікальні знання, досвід, необхідні для вирішення технічного або іншого завдання, які дають певну перевагу тим, хто володіє цими знаннями, але не розкриває ці «секрети». Ноу хау стимулює прогрес та розвиток в різних галузях. Компанії, які володіють унікальними технологіям або знаннями, можуть використовувати їх для створення конкурентних переваг і збільшення своєї прибутковості. Світовий досвід відрізняється від вітчизняного в залежності від галузі застосування та сутності самих розробок. Наведені приклади демонструють, як ноу-хау має здатність трансформувати галузі та в цілому створити багато нових можливостей для розвитку людства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 14.05.2023)
2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій / Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text> (дата звернення 14.05.2023)
3. Відеоматеріал: Ніхто не знає рецепт курки з KFC. URL: https://24tv.ua/nihto-ne-znaye-retsept-kurki-kfc-tsikavi-fakti-pro-novini-dnua_n1615362 (дата звернення 14.05.2023)
4. Офіційний сайт компанії Hikvision. URL: <https://hikvision.org.ua/uk/> (дата звернення 14.05.2023)
5. Відеоматеріал: Українське ноу хау. Спеціальні меблі для модульних будинків. URL: https://www.youtube.com/watch?v=cw_Xn02n2E4 (дата звернення 14.05.2023)